

Politik Argümantasyonun Temellendirilmesinde Ortak Kanaatlere Başvurma: Cumhuriyet İttifakı Argümanlarına Yönelik Bir İnceleme

OSMAN ÇALIŞKAN
osmancaliskan84@hotmail.com
ORCID ID:0000-0001-8768-3542

Öz: Bir argüman ister hukuk, ister felsefe isterse de politik sahada olsun belirli unsurların bir araya getirilmesiyle oluşur. Bu minvalde, asgari düzeyde her bir argüman, bir iddia ve o iddianın temellendirildiği gerekçe veya neden belirten ifadelerden meydana gelir. Ortaya atılan iddianın bir zemine/temele oturtulması ise çok farklı yollarla (bilimsel olgular, varsayımlar, değerler vb.) mümkündür. Fakat bunlardan bir tanesi, bu araştırmanın da konusu olan ortak kanaat, ya da antik ismiyle endoksa'dır. Bu araştırmadaysa, siyasal ikna için geliştirilmiş argümanların temellendirilmesi amacıyla ortak kanaatleri (toplum içinde genel kabul görmüş fikirler) kullanan argümanlar analiz edilmiştir. Argüman analizinde temel alınan model Alec Fisher'in genel argümantasyon çözümleme yöntemi olmuştur. Analiz için AK Parti ve MHP'nin Cumhuriyet İttifakı kapsamında yaptığı miting konuşmaları kaynak alınmıştır. Konuşmalarından toplam yedi adet ortak kanaate dayalı argüman belirlenmiş ve analiz edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Politik argümantasyon, Ortak kanaat, Endoksa, 2018 Cumhurbaşkanlığı Seçimi, 2018 Milletvekili Genel Seçimi.

Giriş

Düşüncenin sağlam bir zemine oturtulması ya da temellendirilmesi hiç şüphesiz farklı alanlardan beslenen bilgi birikimiyle mümkündür. Diğer anlatımla sistematik düşünce, hangi alanda söz söylendiğine bağlı olarak muhtelif kaynaklardan beslenmek mecburiyetindedir. Söz gelimi insan sağlığının korunmasında belirli bir beslenme alışkanlığına yönelik ortaya atılacak bir teori tıp alanından, belirli bir sınıfın ekonomik davranışlarını değiştirme iddiasında olan teorinin ise ekonomi, sosyoloji ve psikolojiden istifade etmesi beklenir. Aynı şekilde siyasal davranışlara (oy verme davranışı gibi) etki etmeye çalışan ve bu yönde politik argümantasyon yapan siyasi kurumların da belirli sahalardan beslenmesi elzemdir. Bir siyasi yapı için bu sahalarda çok fazla çeşitlilik gösterebilir. Siyasal bilgiler, sosyoloji, psikoloji, ekonomi, eğitim,

* Arş. Gör. Dr., Pamukkale Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü.

askeri ve hukuk gibi alanlar bunlardan sadece birkaçıdır. Ülke yönetimini elinde bulunduran iktidar, hemen her alanda bir söylem geliştirebilir ve bunun için de mezkur bilim dallarının yanında daha nicelerine ihtiyaç duyar. Bu durum, siyasi iktidarların söylem inşasında çok geniş yelpazede bir uzmanlık bilgisinin gerekliliğine işaret eder. Bununla birlikte aynı siyasi iktidar, hedef kitlesi uzmanlardan oluşan spesifik bir topluluk değilse, söylemini anlaşılır kılmak adına genellikle teknik bir dil kullanmaktan kaçınır. Bunun yerine toplumun kolay anlayabileceği ortak bir dil geliştirir. Teknik meseleleri kamuoyu gündemine sokmak yerine eğitim, sağlık, ticaret, güvenlik gibi konularda herkesin anlayabileceği sade ve genel bir söylem üretir. Böylece tüm profesyonel ekibin çalışmasıyla ortaya çıkacak sonuç ve bunun topluma yansımaları basit bir söylemle ve pragmatik bir anlayışla aktarılmış olur. İşte bu söylem kapsamında geliştirilen politik argümantasyon, benimsenen düşünceye bağlı olarak bünyesinde bazı ilkeler barındırır. Diğer deyişle argümanların zemininde toplum tarafından genel kabul görmüş fikirlerin ya da bu çalışmada kullanılacağı biçimiyle *ortak kanaatin* yer aldığı gözlenir. Antik dönem ismiyle *endoksanın*.

Bir politik argümanın temellendirilmesinde genel kabul görmüş fikirlerin kullanılması tahmin edilebileceği üzere yeni bir şey değildir. Kültürden kültüre değişmekle birlikte her ülkenin siyasi iktidarı kendi politik argümantasyonunu kurgulamak üzere toplumsal ortak kanaatten istifade eder. Özellikle seçim dönemlerinde seçmeni kendi partisine oy vermek için ikna çalışmalarında bu durum daha da ağırlık kazanır. Zira teknik bilgilerle uzman olmayan bir topluluğu iknaya çalışmaktansa halihazırda toplumun onadığı bir düşünceyi üretilecek argümanların zeminine koymak çok daha kestirme olabilmektedir.

Argümantasyon Analizi ve Bir Argümanın Temel Bileşenleri

Argümantasyon konusunun uzun bir tarihe sahip olmasından mütevellit konuyla ilgili fazlaca çalışma mevcuttur. Bu çalışmalar Aristoteles ve Platon gibi antik çağ filozoflarından orta çağda yaşamış isimlere ve oradan da günümüze kadar gelir. Argüman ve argümantasyon konusunda kırılma 1960'larda yaşanmıştır. Bu dönemde *informel mantık* anlayışının temsilcileri meseleye farklı bir boyut kazandırmış olsa da konu özü itibarıyla aynı kalmıştır. *Stephen Toulmin* ve *Chaim Perelman* gibi informel mantık savunucuları klasik mantık anlayışının belirli yönlerine karşı çıkmış ve yeni bir bakış açısı geliştirmişlerdir. Fakat bu bakış açısı köklerini yine klasik mantık ve klasik retorik gibi alanlardan almış, belirli itiraz noktalarında farklılıklar meydana gelmiştir.

Yukarıda bahsedilen eleştirilere bağlı olarak Toulmin, klasik mantığın akıl yürütme ve geçerlilik anlayışına itiraz eder. Van Eemeren ve diğerlerinin belirttiğine göre Toulmin formel mantığın oldukça sınırlı olduğunu ve dolayısıyla argüman değerlendirmeleri için yetersiz kalacağını savunur. Çünkü formel mantık ilkeleri gündelik dilde ortaya çıkan doğal argümanları analiz için oldukça mekaniktir. Dilin doğal akışı formel olarak dizayn edilen klasik mantık ilkeleriyle uyuşmaz. Argümanların

geçerliliğinin testi hususunda ise yine aynı mekaniklikten bahsetmek mümkündür.¹ Toulmin ile yukarıda ismi zikredilen Chaim Perelman da aynı dönemde retorik ve argümantasyon meselesine farklı bir boyut kazandıran isimlerden biri olmuştur. Eserini *Yeni Retorik* şeklinde adlandıran Perelman mevcut retorik anlayışını geliştirmek suretiyle ona farklı bir yorum katmıştır. Hatta bu yorum kendi tabiriyle “retoriği geldiği noktaya geri götürmüştür.”² Yani *ethos* ve *pathos* ziyade iknaya bağlantılı *logos* merkezli yapısına geri dönülmüştür. Zira Yeni Retorik bir argümantasyon teorisi. Argümantasyon ise her zaman hedef kitleye sunulan bir tez içerir. Böylelikle argümanın muhatabı ikna edilmeye, düşüncesi değiştirilmeye veya var olan düşüncesi pekiştirilmeye çalışılır.³ Öte yandan van Eemeren ve Grootendorst, *Pragma-Diyalektik* adını verdikleri bir yaklaşımla yine klasik argümantasyon anlayışından farklı bir bakış açısı geliştirmişlerdir. Bu çalışmanın amacının da uygulamaya daha elverişli bir argümantasyon yaklaşımı sergilemek olduğu söylenebilir.⁴ Fakat yine yukarıdakilere paralel olarak Pragma-Diyalektik Yaklaşım da köklerini klasik diyalektikten almaktadır.

Yukarıda ismi zikredilen çalışmalarla birlikte genel olarak informel mantık anlayışına hizmet eden başkaca akademik çalışmaların varlığından bahsetmek mümkündür. Fakat çalışmayı bu doğrultuda genişletmek araştırmanın kapsamı dışına çıkmak olurdu. Formel mantık (klasik mantık) informel mantık karşılaştırmasıyla varılmak istenen nokta kısaca şudur: Informel mantık çalışmaları her ne kadar argümantasyon konusuna farklı bir yorum getirse de köklerini yine klasik mantıktan alır. Bu çalışma özelinde ve yine çalışmanın yapısına uygun olması koşuluyla tabir caizse “köklerini formel mantıktan alan fakat onun dezavantajlı yönlerini minimuma indirmiş” sade bir modelden istifade edilmek istendi. Zira tarife uygun çalışma Alec Fisher’in *Genel Argüman Çözümleme Yöntemi* diye tanıttığı model olmuştur. Fisher, bir argümanın en basit haliyle bir sonuç ve bir de neden bildiren ifadeden oluştuğunu belirtir. Hemen vurgulanmalı ki bir argümanın yapısal yönünü tarif eden bu tanımlama yeni değildir. Antik Yunan’dan beridir bilinir. Onlarca kaynakta aynı şeyi bulmak mümkündür. Fisher’in ortaya koyduğu derlemenin baz alınmasının gerekçesi şudur: Yazar, “Gerçek Argümanların Mantığı” adlı çalışmasında daha evvel yayınlanmış metinlerin argümantasyon analizini yapmaktadır. Eserinde yer verdiği hacimli metinlerin argüman analizi için de bir çerçeve çizmekte ve analizde bunu kullanmaktadır. Şimdi Fisher’in bazı ünlü yazarlara ait olan metinlerin argümantatif analizini yaparken kullandığı yönteme ana hatlarıyla bakılabilir.

Alec Fisher, argümantasyon çözümlemesi için kullandığı yöntemi tanıtırken onu en sade hale getirmeye gayret eder ve üç başlık altında ele alır. Bunlardan ilki akıl yürütmenin dilidir. Burada Fisher bir argümanın neden ve sonuçlarını tespit etmeye yarayan bazı dilsel ipuçlarına değinir. İkinci kısımda ise argümanların yapısını ele alır. En yalın haliyle bir argümanı oluşturan “neden” ve “sonuç” bileşenlerinin yapısına

1 Frans H. van Eemeren vd., *Handbook of Argumentation Theory*, New York: Springer Reference, 2014, s.205-206.

2 Chaim Perelman, *The New Rhetoric and the Humanities*, Dordrecht: D. Reidel Publishing Company, 1979, s.1-5.

3 Perelman, *The New Rhetoric and the Humanities*, s.9-11.

4 Frans H. van Eemeren ve Rob Grootendorst, *A Systematic Theory of Argumentation*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004.

değindir. Son olarak da neden ve sonuçların bir nevi sağlaması olan argüman testinden bahseder. Ele alınan argümanın geçerli bir argüman olup olmadığını, karşılıklı olarak nedenlerin sonuçlara veya sonucun nedene uygunluğunu inceler.⁵

Tam da bu noktada çalışmanın amacı ve kapsamı doğrultusunda bir hatırlatma yapmakta fayda bulunmaktadır. En basit haliyle bir argümanın yapısal olarak neden ve sonuçlardan müteşekkil olduğu defaten vurgulandı. Bu çalışmanın odak noktasını da “neden”ler oluşturmaktadır. Herhangi bir argümanda neden unsuru ise çok farklı şekilde/form altında dizayn edilebilmektedir. Diğer tabirle argümanda ortaya konan sonuca yönelik nedenler farklı alanlardan alınabilmektedir. Örneğin bilimsel olgular, varsayımlar veya etik alanı neden oluşturmak için öne çıkanlardan birkaçıdır. Buna ek olarak, bu araştırmanın da içeriğini oluşturan diğer neden sahası ise ortak kanaatlerdir. Toparlamak gerekirse, bir argümanın sonucuna veya iddiaya yönelik ortaya konan neden ya da gerekçe toplumun ortak kanaatine dayalı bir düşünce/kanı olabilir. İşte bu minvalde, bu araştırma kapsamında da politik içerikli konuşmalardan ortak kanaate dayalı nedenler araştırılmıştır. Diğer deyişle, siyasi miting konuşmalarından argüman niteliği taşıyan ve bu argümanları ortak kanaate dayandıran nedenler analiz edilmiştir.

Argümanların Temellendirilmesinde Ortak Kanaatler

Aristoteles *Topikler*'de, diyalektik önermelerin özelliklerine ve önemine dikkat çeker. Bunu birkaç tasnif üzerinden ele alır. Öncelikle, diyalektik bir önermenin çeşitli sanat dallarına (bu günümüz koşullarında bilim dallarına tekabül eder) ait bilgi birikiminden oluşabileceğini söyler. Yani öne sürülecek argümanın önermesi ya da iddianın zemini herhangi bir uzmanlık alanından derlenebilir. İkinci önerme sahası olarak, muteber filozofların (bu da çeşitli bilim dallarında faaliyet gösteren uzmanlar ya da alanında öne çıkan isimler olabilir) ortaya koyduğu sistematik bilgi gelmektedir. Bu kategorideki insanların ortaya koyduğu düşüncelerden alınan önermelerin toplumun ortak kanaatine ters olmaması şartı getirilmektedir. Son olarak ve bizim de esas üzerinde durmak istediğimiz önerme türleri genel kabul görmüş fikirler (endoksa) ya da toplumun ortak kanaatleri diyebileceğimiz önermelerdir. Bu, toplumun tümü ya da büyük çoğunluğu tarafından kabul edilen, onanan düşünce ve davranışlardır.⁶ Bununla birlikte öyle akıldan uzak şeyler de değildir. Bu konuda Walton, ortak kanaat kavramının günümüzde sıklıkla kullanılan “kamuoyu” kavramıyla karıştırılmaması gerektiğinin altını çizmektedir.⁷

“Genel kabul görmüş fikirler” ya da “toplumsal kabuller” şeklinde ifade edilebilecek konunun bu çalışmada “ortak kanaat” şeklinde adlandırılacağı yukarıda belirtildi. Ortak kanaat, bir mesele üzerinde toplum üyelerinin genel düşüncesini yansıtan şeye gönderme yapar. Kavram antik anlamıyla kullanılmakta ve argümantasyon sahasındaki irtibatından koparılmamaktadır. Bu genel tariften sonra ortak kanaat kavra-

5 Alec Fisher, *Gerçek Argümanların Mantığı*, çev., Cenk Özdağ, Oğuz Akçelik, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, 2018, s.47-70.

6 Aristoteles, *Organon V: Topikler*, çev., H. Ragıp Atademir, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1996, s.17-18.

7 Douglas Walton, *Dialog Theory for Critical Argumentation*. Amsterdam: John Benjamins Publishing, 2007, s.56.

myla neyin kastedildiği, kavramın argümantasyon teorisi içindeki yerine etraflıca bakılabilir.

Aristoteles'ten beridir ortak sosyal temsillerin (bilgiler, önemli retorikçiler ve genel anlamda halk tarafından yaygın bir biçimde kabul edilen inançların) iki seviyesi olmuştur: *doksa* (kanaat) ve *endoksa* (ortak kanaat). Ortak kanaat, kanaate göre çok daha durağan ve kalıcı inançlara gönderme yapar. Çünkü ortak kanaat, muhatapla yaşanan argümantatif çekişmelerde test edilmiştir.⁸ Çok genel bir ifadeyle ortak kanaat, toplum tarafından genel kabul görmüş düşünceler şeklinde adlandırılabilir.⁹ Aristoteles yaklaşımlı diyalektik türünden tartışmalarda ortak kanaat, yeterli miktarda desteklenmiş inançlar ve kabuller anlamına gelir¹⁰ Zira yukarıda dikkat çekildiği üzere ortak kanaatler kişisellikten uzak, birçok aklın etki ettiği kolektif bir zihinsel faaliyetin ürünüdür. Ayrıca test edilmiştir.

Aristoteles, dostluk/düşmanlık meselesinde ortak bir kanaat üzerinden onun bir önerme olarak nasıl kullanılacağını şu örnek vasıtasıyla inceler:

Gerçekte, dostlarına iyilik etmek gerektiği olası bir sanı ise onlara kötülük etmemek gerektiği de yine olası bir sanıdır. Dostlarına kötülük yapmak gerektiği önermesi umumi sanıya zıttır ve onlara kötülük etmemek gerektiği önermesi ise bu zıt önermeyi çeler. Daha bunun gibi, dostlarına iyilik yapmak gerekiyorsa düşmanlarına iyilik yapmamak gerekir.¹¹

Diyalektik argüman ise öncüllerinde ortak kanaati kullanan bir tür akıl yürütmedir.¹² Bununla birlikte hemen belirtmek gerekir ki ortak kanaat, diyalektik tarzda akıl yürütmelerde doğruluğun kriteri olarak görülmez.¹³ Ortak kanaatin zemine alınarak diyalektik tarzda bir akıl yürütmeyi sistemleştiren Aristoteles de zaten endoksanın doğruluğunu tartışmaz. Sadece ortak kanaati argümanın öncülü yapar ve buradan sonuç çıkarır.¹⁴ Diğer deyişle bir bütün olarak argümanın doğruluğu konusunda nihai sonuç buradan çıkmaz. Ortak kanaat, bir argümanın öncülleri olarak işlev görür ve eğer doğruluk tartışması söz konusuysa bu bağlamda ele alınır.

Öte yandan ortak kanaatler makul ve doğru görülmelerine rağmen yanıltıcı ve hatalı da olabilir.¹⁵ Zira "ortak kanaat, giriş katında oturur, 'dışarıyla alışverişe' hep hazırdır, başkalarıyla düzayaktır ama düş kuran birinin kapının önünden geçtiği de görül-

8 Georges Lüdi, "Language Management Measures and Their Impact in Companies Operating in a Context of Linguistic Diversity", *Multilingual Encounters in Europe's Institutional Spaces*, der., Johann W Unger, Michal Krzyzanowski ve Ruth Wodak, 15-43, London: Bloomsbury Publishing, 2014, s.20.

9 Douglas Walton, *Ethical Argumentation*, Maryland, Oxford: Lexington Books, 2003, s.22.

10 George Grote, *The Minor Works of George Grote: With Critical Remarks on His Intellectual Character, Writings, and Speeches*, London: J. Murray, 2007, s.134.

11 Aristoteles, *Organon V: Topikler*, s.18.

12 Mark Eli Kalderon, *Form without Matter: Empedocles and Aristotle on Color Perception*, Oxford: OUP Oxford, 2015, s.1.

13 Otfried Höffe, *Aristotle*, Albany: State University of New York Press, 2003, s.36.

14 Engin Delice, *Aristoteles Felsefesinde Tasımsal Tanıt ve Diyalektik İlişkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi Anlara Üniversitesi, 2007, s.55.

15 Douglas Walton, *Ethical Argumentation*, s.22.

memiştir.”¹⁶ Düş kuranın kapının önünden geçmediği yönündeki metaforik anlatım aslına bakılırsa ortak kanaatlerin veya toplumsal kabullerin kolaylıkla sorgulanamadığı gerçeğine dikkat çeker. Dolayısıyla onun bu hali muhtemel yanlışları düzeltme olasılığını daha en başında minimuma çeker. Bu gerçekliğin farkında olan Aristoteles Topikler’de, diyalektik tarzda akıl yürütme için “olası”nın rol oynadığı bir türden bahseder. Hatta yazdığı eserin gayesinin “olası öncüllerden hareket ederek, ortaya atılan her mesele üzerinde bir delil serdetme imkanını verecek bir metod bulmak...”¹⁷ olduğunu ifade eder. Aristoteles, öncülleri ortak kanı olan bir argümanın *Analitikler I* ve *Analitikler II*’de ele aldığı, kesinliği muhakkak olan kıyaslardan farklı bir şey olduğuna dikkat çekmektedir. Dolayısıyla yüzde yüz bir kesinlik iddiasında olmayan diyalektik tarz olasının savunulmasına yardım eder.

Cumhur İttifakı’nın Politik Argümantasyonuna Yönelik Bir Analiz

Çalışmanın uygulama ayağını içeren bu başlık altında AK Parti ve MHP’nin seçim kampanyası kapsamında ortaya koyduğu argümanlar ele alınmıştır. Analiz edilen argümanların kaynağı AK Parti ve MHP’nin Cumhur İttifakı kapsamında yaptığı miting konuşmalarıdır. Her iki partinin de İstanbul, Ankara, Adana ve Samsun olmak üzere toplam 8 mitingi incelenmiştir. Mezkur şehirlerde yapılan miting konuşmalarından toplam 7 adet ortak kanaate dayalı argüman belirlenmiş ve analiz edilmiştir.

AK Parti Argümanları

AK Parti’nin Samsun¹⁸ (2 adet), Adana¹⁹ ve Ankara²⁰ mitinglerinden derlenen toplam dört adet argüman aşağıdaki gibi değerlendirilmiştir.

Argüman 1, (Samsun Mitingi)

Argümanın Sonucu: “Bu mücadeleyi biz kazanacağız”

Argümanın Ortak Kanaate Dayalı Nedeni-Temellendirme: “İş bilen kılıç kuşanıdır”

Değerlendirme: Recep Tayyip Erdoğan, Samsun mitingindeki bu konuşmasında özelde seçim yarışını ve genelde de siyasi çekişmeyi kendilerinin kazanacakları yönündeki iddiayı ortaya koymaktadır. İddiasını ise “her şey onu gereği gibi kullanmasını bilene yakışır”²¹ minvalindeki *iş bilen kılıç kuşanının* atasözüyle temellendirmektedir. Ardından ulaşım, istihdam, zirai ve sosyal destekler, konut, baraj, ıslah, imar ve iskan, kadro ve sağlık gibi alanlara yönelik icraatlarını sıralama suretiyle

16 Gaston, Bachelard, *Uzamanın Poetikası*, çev., Alp Tümertekin, İstanbul: İthaki, 2008, s.219.

17 Aristoteles, *Organon V: Topikler*, s.3.

18 AK Parti Samsun Mitingi”, son güncelleme 20 Temmuz, 2018, <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/94559/-ulkemizin-sendelemesini-bekleyenlerin-heveslerini-kursaklarında-birakacağız->.

19 AK Parti Adana Mitingi”, son güncelleme 20 Temmuz, 2018, <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/94581/-bizim-genclerimiz-kadınlarımız-ciftcilerimiz-emekcilerimiz-icin-buyuk-hayallerimiz-var->.

20 “AK Parti Ankara Mitingi”, son güncelleme 20 Temmuz, 2018, <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/94398/-ankara-turkiye-nin-gelecegi-icin-govdesini-namlulara-siper-etti->.

21 “Marifet İltifata Tabidir”, son güncelleme 15 Temmuz, 2018, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=marifet%20iltifata%20tabidir&cesit=1&guid=TDK.GTS.586916a396f475.23535007.

“işin ehli” olduğu iddiasını delilleriyle ortaya koymaya çalışmaktadır.

Argüman 2, (Samsun Mitingi)

Argümanın Sonucu: Siyasetimiz yalan ve iftiradan uzak, icraat yapma odaklı olmuştur.

Argümanın Ortak Kanaate Dayalı Nedeni-Temellendirme: “Millete hizmetkar olmak”

Değerlendirme: Erdoğan konuşmasında, iddia minvalinde ortaya koyduğu ifadeyle öncelikle siyasi anlayışlarının ilkelerini sıralamaktadır. Ne olduklarını ve ne olmadıklarını belirli tanımlamalar üzerinden vermektedir. Akabinde, bunu bir felsefeye, ortak kanaate dayalı bir nedene bağlamaktadır. Diğer deyişle, demokratik yönetim sistemlerinde seçilmiş siyasi kadroların seçmen için hizmet üretme anlayışına vurgu yapan “millete hizmetkar olmak” düşüncesiyle iddiasını temellendirmiştir.

Argüman 3, (Adana Mitingi)

Argümanın Sonucu: Diğer siyasi partiler karşısında AK Parti, yaptığı icraatlar sayesinde seçmenden teveccüh görmektedir.

Argümanın Ortak Kanaate Dayalı Nedeni-Temellendirme: “Marifet iltifata tabidir”

Değerlendirme: Erdoğan konuşmasında, yukarıda argümanın sonucu kısmında belirtilen ifadeler minvalinde bir fikir ortaya atmaktadır. Ardından bu fikri destekleyecek veriler sunmaktadır. AK Parti'nin yapmış olduğu icraatları sılamakta, verilen sözlerin tutulduğunu, projelerin hayata geçirildiğini, özellikle Adana kapsamındaki yatırımların arttığını belirterek bunları yaparken feragatta bulduklarını vurgulamaktadır. En nihayetinde Erdoğan iddiasını “başarılı kimselerin desteklendiği taktirde daha iyi işler yapacağı” yönündeki bir ortak kanaatle temellendirmektedir. Başka bir deyişle, yapılan icraatlar toplumda karşılık bulmuş ve yapılacak olanlar için teminat olmuştur. Böylece Erdoğan'a göre marifetli AK Parti kadroları toplum tarafından iltifata mazhar olmuştur.

Argüman 4, (Ankara Mitingi)

Argümanın Sonucu: Türkiye'de bir kısım siyasiler ve onların destekçileri darbeci ve fitnecilere arka çıktıklarından biz teyakkuza geçmeliyiz.

Argümanın Ortak Kanaate Dayalı Nedeni-Temellendirme: “Bir olacağız, iri olacağız...”

Değerlendirme: Recep Tayyip Erdoğan Ankara mitingindeki bu konuşmasında, ortaya koyduğu iddiayı *birlikten kuvvet doğar* minvalindeki bir ortak kanaatle temellendirmektedir. Erdoğan, yakın tarihte yaşanmış olan 15 Temmuz Darbe Girişimi'ni, Gezi Parkı, terör ve 17-25 Aralık Olayları'nı tek tek sayarak buna destek olanları ve karşı duranları hatırlatmaktadır. Akabinde bu ve benzeri olaylarla mücadele için “birlikteliğin bozulmaması” yönünde uyarıda bulunmakta ve yukarıda belirtilen id-

dia ifadelerine ulaşmaktadır. Nihayetinde iddiasını “birlik olmanın başarı getireceği” yönündeki ortak kanaatine atıfla iddia temellendirilmektedir.

MHP Argümanları

MHP'nin Samsun²² (2 adet) ve Ankara²³ mitinglerinden derlenen toplam üç adet argüman aşağıdaki gibi değerlendirilmiştir.

Argüman 1, (Samsun Mitingi)

Argümanın Sonucu: MHP, milletin desteğini arkasına alarak (cumhurun ittifakıyla) Türk düşmanlarını ve onun içerdeki işbirlikçilerini (CHP, İP, HDP, PKK, FETÖ ismi zikrediliyor) berteraf edecektir.

Argümanın Ortak Kanaate Dayalı Nedeni-Temellendirme: “Türk milleti tarihin hiçbir döneminde bağımsızlığına leke sürdürmedi, bayrağını yere düşürmedi.”

Değerlendirme: MHP iddiasının zeminine bakıldığında bir ortak kanaate, “Türk milletinin bağımsız yaşama istek ve azmi” yönündeki inanışa dayandığı görülmektedir. MHP lideri Devlet Bahçeli'nin konuşmasındaki bu argüman, *zincirleme argümantasyon* türü için de örnek teşkil etmektedir. Zira Bahçeli, iddiasını ortaya koymadan evvel yukarıda ortak kanaat olarak verdiğimiz ifadeyi dillendirmektedir. İlk etapta konuşmanın akışında bu ifade bir iddia olarak ortaya atılmakta ve gerekçeleri sıralanmaktadır. Türklerin Kuvay-ı Milliye ruhu ve Kurtuluş Savaşı'ndaki azmi ve başarısı ileri sürülen iddianın gerekçeleri/delilleri olarak bir bir sıralanmaktadır. Ardından bir argümanın başka bir argümana zemin oluşturduğu ve zincirleme argüman olarak bilinen tür ortaya çıkmaktadır. Daha açık bir ifadeyle, önceki argümanda iddia konumunda olan “Türklerin bağımsızlığa düşkünlüğü” yönündeki sözler bu sefer yukarıda analiz edilen argümanda görüldüğü üzere “ortak kanaate dayalı neden” olarak karşımıza çıkmaktadır.

Argüman 2, (Samsun Mitingi)

Argümanın Sonucu: “Cumhurun ittifakı²⁴” (halkın birlikteliği, anlaşması) “milli beka”nın “güvenceye alınma”sı için gerekli olmuştur.

Argümanın Ortak Kanaate Dayalı Nedeni-Temellendirme: “Yalnız taş duvar olmazmış.”

Değerlendirme: Bahçeli, AK Parti'yle yapılan ittifakı “yalnız taş duvar olmaz” ifadeleriyle/düşüncesiyle gerekçelendirmektedir. Başka bir deyişle, ortaya konan argü-

22 MHP Samsun Mitingi”, son güncelleme 20 Temmuz, 2018, http://www.mhp.org.tr/htmldocs/genel_baskan/konusma/4433/index.html.

23 MHP Ankara Mitingi”, son güncelleme 20 Temmuz, 2018, http://www.mhp.org.tr/htmldocs/genel_baskan/konusma/4436/index.html.

24 24 Haziran 2018 seçimleri için MHP ve AK Parti'nin yaptığı anlaşma ve bu kapsamda oluşturulan “Cumhur İttifakı” konuşma metninde sanki ülke vatandaşlarının tamamının birleşimiymiş gibi aktarılmaktadır. Milli birlik ve dayanışmanın örneği olarak verilmektedir. Başka bir ifadeyle, Cumhur İttifakı iki partinin teknik bir anlaşmasından ziyade “cumhurun ittifakı”, yani milletin bir amaç uğrunda yek pare olması gibi aktarılmaktadır. Bu sebeple bir özel isim olan “Cumhur İttifakı” yerine “cumhurun ittifakı” ifadeleri olduğu gibi aktarılmaktadır.

manın iddiası ortak kanaate dayalı bir nedenle (amaca ulaşmada işbirliği zorunludur) temellendirilmiştir. Devlet Bahçeli'nin yaptığı konuşmalarda benzeri şekilde "birlikten kuvvet doğar" minvalinde toplumun genel anlamda üzerinde mutabık kaldığı önerme niteliğindeki atasözü ve deyimleri sıkça kullandığı görülmektedir. Burada da iki siyasi partinin belirli bir hedef doğrultusunda ortak hareket etmesini bir ortak kanaate bağlayarak gerekçelendirmiştir.

Argüman 3, (Ankara Mitingi)

Argümanın Sonucu: Milli Mücadele'nin hemen öncesindeki gibi Türkiye kısıkaç altındadır. MHP, her ne kadar zor olursa olsun ezelde yapıldığı gibi Türk milletinin de desteğini arkasına alarak bu kısıkaçı kıracaktır.

Argümanın Ortak Kanaate Dayalı Nedeni-Temellendirme: "Zalimin topu var, tüfeği varsa, hakkın dönülmez yolu, bükülmez kolu var"dır.

Değerlendirme: Devlet Bahçeli, ileri sürdüğü iddiayla öncelikle Türkiye'nin mevcut durumunu Milli Mücadele'nin hemen öncesindeki döneme benzetmektedir. Türkiye'yi işgal etmeye çalışan güçlere, buna destek veren düşmanlara, içerdeki "işbirlikçilerine" ve Türklerin bu ortamdaki vaziyetine dikkat çekmektedir. Kurtuluş Savaşı yılları konuşmada şöyle betimlenmektedir:

"Devasa bir imparatorluğumuzu gün be gün buduyorlar, günden güne doğruyorlardı." "...Varlık ve tarihi haklarımızı müdafa ediyorduk. Emperyalizm kanlı senaryolarıyla varlığımızı dinamitliyordu." "...Cepheden cepheye koşuyor, siperden sipere atlıyorduk. Kan veriyorduk, kan döküyorduk, candan geçiyorduk." "...İstiklalimiz için bedel istendi, şehedanın fedakârlıklarıyla seve seve ödedik."

Ardından Bahçeli, aşağıdaki sözlerle açık olarak günümüz siyasi koşullarıyla geçmiş arasında bağ kurmaktadır.

"Tıpkı bugünkü gibi, küresel bir suikastla boğuşuyorduk. Tıpkı bugünkü gibi, çevremizde tuzak kuruluyor, ihanet ve işgal sahne alıyordu." "...Bugün bir kez daha müteyakkız Ankara şuuruna, müstesna Kuvay-ı Milliye duruşuna ihtiyaç vardır."

Tüm bu benzetmelerle, Bahçeli iddiasını ortaya atmakta ve yukarıda aktarılan ortak kanaate dayalı nedenle de iddiasını temellendirmektedir. Zira Kurtuluş Savaşı sırasındaki imkansızlıklara gönderme yapmak suretiyle Türk milletinin gücüne (bükülmez kol) ve meşru bir hedefinin/yolunun (hakkın yolu) olduğuna vurgu yapmaktadır.

Sonuç

Bir siyasi partinin rakiplerine karşı oy toplama başarısı siyasi içerikli sohbetlerde "A partisi milletin dilinden anlıyor" veya "B partisi halka yakın ve samimi" minvalinde yorumları beraberinde getirmektedir. Bunun içindir ki siyasi adaylar sıklıkla "içinizden biri" veya "sizden biri" şeklinde takdim edilirler. Öte yandan milletin dilinden

anlamak veya halka yakın durmak seçimlerde zaferi getirecek teveccühü görmek için tek başına yeterli değildir. Fakat bu yönde iknanın gerçekleşmesi için önemli bir faktör olduğu da bilinmektedir. Endoksa veya ortak kanaat diye tabir edilen şeylerin de yukarıda başarıya etki eden faktörlerle bağlantılı olduğu görüldü. Bu doğrultuda, hedef kitlenin “dilinden anlamak” onun üslubunu bilmekten öte bir durumdur. Öncelikle argümantatif mesaj tasarımıyla ortaya çıkan mesajın içeriğini belirleyecek hedef kitle hakkındaki bilgiye sahip olmayı gerektirir. Seçmenin benimsediği inanç, tutum, tavır veya toplumsal ortak kanaatleri bilmeyi zorunlu kılar. Konuyla ilgilenen araştırmacılar, mesaj kaynağı ile muhatap arasında oluşturulan müşterek zemin genişliğinin iknanın başarısını doğrudan etkilediğini belirtir. Yani inşa edilen bir argümanın nedeni hedef kitlenin de benzeri bir argümanda oluşturduğu nedenle aynıysa müşterek zeminin yakalandığından bahsetmek mümkündür. Bu durum, teknik bir iş olarak argümantasyon sürecinde belirli iddiaları temellendirmek için muhatabın da kabul edeceği düşünceleri (veya ortak kanaatleri) bulmayla alakalıdır. Şu halde müşterek zeminin genişliği ile muhatabın ikna edilmesi arasında doğru orantılı bir ilişkiden bahsetmek mümkündür. Öyleyse, politik bir argümanda ortaya konan nedenlerin ortak kanaate dayalı olması da aynı amaca hizmet eder demek yanlış olmayacaktır.

Bilindiği üzere bu çalışmada 24 Haziran 2018 Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Seçimleri’ni kazanmış iki siyasi partinin argümanları analiz edilmiştir. AK Parti’den 4 ve MHP’den 3 olmak üzere konu kapsamında tespit edilen toplam 7 argüman incelenmiştir. Araştırmayla ilgili dikkat çeken önemli hususlardan biri de argümanın nedeni yerine kullanılan ortak kanaate dayalı ifadelerin atasözleri, deyimler veya buna benzer veciz sözlerden oluşmasıdır. Bu tespit, çalışmanın konusu ve içeriği gereği anlamlı bir sonuca karşılık gelmektedir. Her kültürde olduğu gibi Türk kültüründe de belirli toplumsal kabuller veya ortak toplumsal kanaatler kalıplaşmış edebi sözlerle ifade edilir. Çok iyi bilinmektedir ki anlatımın bu etkili dil öğeleri toplumsal yaşam içinde sıklıkla kullanılır. Bir davranışa meşruiyet kazandırmak, bir düşüncenin temelini oluşturmak, bir öneriyi gerekçelendirmek için atasözleri içine gizlenmiş olan ortak kanaate başvurulur. Yapılan bu çalışmada da aynı durum tezahür etmiştir. Zira hem AK Parti hem de MHP ortaya koyduğu argümanın nedenlerini kalıplaşmış dilsel ifadelerle oluşturmuştur. Örneğin AK Parti, “iş bilen kılıç kuşananın” ve “marifet iltifata tabidir” sözlerini kullanmıştır. MHP ise “yalnız taş duvar olmaz” sözlerini argümanının nedeni olarak kullanmıştır.

Son olarak, her ne kadar elde edilen siyasi başarı tek başına ortak kanaate dayalı argümantasyona bağlanamasa da bu konuda ciddi olumlu etkiler yarattığı söylenebilir. Bu durum siyasi partinin hitap ettiği hedef kitlenin inanç ve tutumlarıyla birlikte belirli konulara karşı sahip oldukları ortak kanaatleri çok iyi bilmeyi gerektirir. Böylelikle politik söylemin argümantatif inşası sürecinde müşterek zemin mümkün olan en geniş alana yayılmış olur ki bu da seçmenin iknası adına pozitif bir gelişme sağlar.

Kaynakça

AK Parti Adana Mitingi. Erişim 10 Temmuz, 2018. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/94581/-bizim-genclerimiz-kadinlarimiz-ciftcilerimiz-emekcilerimiz-icin-buyuk-hayallerimiz-var->

- AK Parti Ankara Mitingi. Erişim 10 Temmuz, 2018. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/94398/-ankara-turkiye-nin-gelecegi-icin-govdesini-namlulara-siper-etti->.
- AK Parti Samsun Mitingi. Erişim 10 Temmuz, 2018. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/94559/-ulkemizin-sendelemesini-bekleyenlerin-heveslerini-kursaklarında-birakacagiz->.
- Aristoteles. *Organon V: Topikler*. Çev., H. Ragıp Atademir. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1996.
- Bachelard, Gaston. *Uzamın Poetikası*. Çev., Alp Tümertekin. İstanbul: İthaki, 2008.
- Delice, Engin. *Aristoteles Felsefesinde Tasımsal Tanıt ve Diyalektik İlişkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, 2007.
- Fisher, Alec. *Gerçek Argümanların Mantiği*. Çev., Cenk Özdağ, Oğuz Akçelik, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, 2018.
- Grote, George. *The Minor Works of George Grote: With Critical Remarks on His Intellectual Character, Writings, and Speeches*. London: J. Murray, 2007.
- Höffe, Otfried. *Aristotle*. Albany: State University of New York Press, 2003.
- <http://www.tdk.gov.tr>. Temmuz 2018. <http://www.tdk.gov.tr>.
- Kalderon, Mark Eli. *Form without Matter: Empedocles and Aristotle on Color Perception*. Oxford: OUP Oxford, 2015.
- Lüdi, Georges. "Language Management Measures and Their Impact in Companies Operating in a Context of Linguistic Diversity". *Multilingual Encounters in Europe's Institutional Spaces*. Ed., Johann W Unger, Michal Krzyzanowski ve Ruth Wodak, 15-43. London: Bloomsbury Publishing, 2014.
- Marifet İltifata Tabidir. Erişim 13 Temmuz, 2018. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=marifet%20iltifata%20tabidir&cesit=1&guid=TDK.GTS.586916a396f475.23535007.
- MHP Ankara Mitingi. Erişim 14 Temmuz, 2018. http://www.mhp.org.tr/htmldocs/genel_baskan/konusma/4436/index.html.
- MHP Samsun Mitingi. Erişim 14 Temmuz, 2018. http://www.mhp.org.tr/htmldocs/genel_baskan/konusma/4433/index.html.
- Perelman, Chaim. *The New Rhetoric and the Humanities*. Dordrecht: D. Reidel Publishing Company, 1979.
- van Eemeren, Frans H. ve Rob Grootendorst. *A Systematic Theory of Argumentation*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004.
- van Eemeren, Frans H. Bart Garssen, Erik C. W. Krabbe, A. Francisca Snoeck Henkemans, Bart Verheij ve Jean H. M. Wagemans. *Handbook of Argumentation Theory*. New York: Springer Reference, 2014.
- Walton, Douglas. *Dialog Theory for Critical Argumentation*. Amsterdam: John Benjamins Publishing, 2007.
- Walton, Douglas. *Ethical Argumentation*. Maryland and Oxford: Lexington Books, 2003.

Appealing Endoxa in Justification of Political Argumentation: A Study on the Arguments of People's Alliance

OSMAN ÇALIŞKAN

Abstract: *An argument is created by bringing together certain elements, whether in law, philosophy or the political sphere. In this respect, each argument consists of at least one claim and justification for that claim. It is possible to ground the claim in a very different ways such as scientific facts, assumptions, values etc. But one of them, the subject of this research is the common opinion, or endoxa with its ancient name. In this research, the arguments that use common opinions (generally accepted ideas) in the community have been analyzed in order to ground the arguments structured for political persuasion. The model used in the argument analysis was Alec Fisher's general argumentation analysis method. The meeting speeches of the AK Party and MHP within the scope of the People's Alliance were the source of the argumentation analysis. A total of seven arguments based on common opinion were determined and analyzed from the speeches.*

Keywords: *Political argumentation, Common opinion, Endoxa, Turkish Presidential Election of 2018, Turkish Parliamentary Election of 2018.*